

DIGITÁLNIÉ SÚKROMIE

POZNAJTE

Dramatické rozšírenie internetu v posledných dvadsiatich rokoch prinieslo so sebou nové úlohy a výzvy v oblasti ľudských práv, najmä pokiaľ ide o vyváženie slobody médií a slobody prejavu na jednej strane s právom na súkromie a ochranu osobných údajov na strane druhej.

Nech sa považujeme za akokoľvek neznáme osoby, keď napíšeme svoje meno do vyhľadávacieho nástroja, môžeme dostať množstvo výsledkov o sebe na stránkach sociálnych médií, v správach, či v iných formách informácií. Väčšina z nás má digitálnu totožnosť pozostávajúcu z fragmentov minulosti a súčasnosti, ktoré (ako stopa) zostávajú na internete. Túto digitálnu totožnosť vedome alebo nevedome používajú iní aktéri na internete na účely, o ktorých nemusíme nič vedieť.

Odhalenia Edwarda Snowden z roku 2013 o sledovacích programoch, ktoré prevádzkuje Národná bezpečnostná agentúra USA a britská GCHQ¹ zvýšili obavy o ochranu nášho práva na súkromie a ochranu osobných údajov v Európe.

Právo na súkromný život a právo na ochranu osobných údajov sú chránené právom EÚ a Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ani jedno však nie je absolútne – za istých okolností možno obmedziť vaše právo na súkromie a právo na ochranu osobných údajov.

Vládne sledovacie programy využívali tieto výnimky a hovorili o národnej bezpečnosti, aby zdôvodnili zásahy do súkromia. Je veľmi ťažké spochybniť tieto obmedzenia, keďže informácie o nich sú tajné.

Vývoj práva byť zabudnutý na internete tiež vznáša vážne otázky o úlohe súkromných spoločností pri rozhodovaní o tom, kedy došlo k porušeniu práva.

POCHOPTE

Právo na súkromie a právo na ochranu osobných údajov sú práva chránené článkami 7 a 8 Charty základných práv EÚ. Právo na súkromný život je v európskom priestore a vo všetkých členských štátoch EÚ takisto chránené článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Smernica o ochrane osobných údajov schválená v roku 1995 taktiež upravuje ochranu osobných údajov v EÚ. Smernica vyžadovala, aby členské štáty EÚ schválili vnútroštátne zákony o ochrane osobných údajov.

¹ <http://www.theguardian.com/world/interactive/2013/nov/01/snowden-nsa-files-surveillance-revelations-decoded#section/1>

Smernica o ochrane osobných údajov z roku 1995 zabezpečuje, že jednotlivci majú silné práva, pokiaľ ide o spracovanie a dohľad nad údajmi, ktoré sa ich priamo týkajú. Medzi tieto práva patrí právo namietat' proti spracovaniu údajov a právo na prístup k vlastným osobným údajom. „Dozorný orgán“ musí dohliadať na to, aby sa informácie zbierali pre „špecifikované, explicitné a zákonné účely,“ a musí urobiť všetko, čo je v jeho silách, aby zabezpečil, že údaje sú presné a upraviť ich alebo vymazať, ak to tak nie je. Smernica o ochrane osobných údajov však ukladá členským štátom povinnosť poskytnúť niekoľko výnimiek v prípadoch verejného záujmu. Rovnaké normy na ochranu osobných údajov neplatia napríklad, keď ide o novinárske, umelecké alebo literárne prejavy.

Súdny dvor Európskej únie nedávno rozhodol, že „právo na ochranu osobných údajov nie je (...) absolútne právo, ale treba ho zväžiť v súvislosti s jeho funkciou v spoločnosti,“ a malo by sa merať na základe princípu proporcionality. Predovšetkým sloboda prejavu sa často dostáva do rozporu s právom na ochranu osobných údajov vzhľadom na jej povahu ako ďalšieho základného práva, ktoré na rozdiel od, dajme tomu, zákazu mučenia alebo otroctva nie je absolútne a treba ho „vnímať vzhľadom na jeho spoločenský účel.“

Režim ochrany osobných údajov EÚ tiež prechádza revíziou. V roku 2012 Európska komisia navrhla nové nariadenie o ochrane osobných údajov, ktoré by malo harmonizovať spôsob, akým členské štáty chránia osobné údaje, výslovne obsahovať aj právo byť zabudnutý na internete, ktoré by ukladalo firmám z tretích krajín ponúkajúcim svoje služby Európanom, aby dodržiavali pravidlá EÚ na ochranu osobných údajov².

KEDY MÔŽE NIEKTO SPRACÚVAŤ MOJE OSOBNÉ ÚDAJE?

- Vaše osobné údaje môžu byť spracované len vtedy, ak je splnené jedno z nasledujúcich kritérií: dáte na to súhlas, je to potrebné naplnenie zmluvy, je to vo vašom životnom záujme, je to v legitímnom záujme iných (toto neplatí, ak vaše základné práva prevážia nad legitímnym záujmom), alebo keď je to vo verejnom záujme.
- Citlivé údaje majú prísnejšiu podmienku súhlasu, ktorý musí byť výslovný, a neumožňuje zbierať osobné údaje iba pre účely zmluvy. Citlivé údaje zahŕňajú informácie o vašej rase alebo etnickom pôvode, politických názoroch, náboženskom presvedčení, filozofických názoroch, členstve v odboroch alebo informácie o zdravotnom stave či pohlavnom živote.

² <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>

- Údaje musia byť získavané zákonným spôsobom, čo nielen že znamená, že existuje konkrétny zákon, ktorý umožňuje štátnym orgánom alebo firmám zbierať vaše osobné údaje, ale že zákon musí existovať pre jeden z účelov uvedených v smernici, alebo pre práva a slobody ostatných. Musí byť takisto nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, čo znamená, že zber osobných údajov zodpovedá naliehavej spoločenskej potrebe a spôsob je primeraný účelu.
- Účel zberu osobných údajov musí byť špecificky a jasne zadefinovaný ešte skôr, než sa údaje začnú získavať. Získavať osobné údaje na nešpecifikovaný účel je nezákonné. Prenos údajov tretím stranám je tiež možné len v súlade so zákonom.
- Získavať a spracúvať sa môžu iba údaje, ktoré sú primerané, relevantné a dostatočné pre svoj účel a údaje sa musia získavať na základe vopred deklarovaneho účelu. Osoba, ktorá zhromažďuje osobné údaje, musí skontrolovať, či sú presné a aktuálne. Dôležité je, že osobné údaje sa nesmú uchovávať spôsobom, ktorý umožňuje identifikovať konkrétne osoby dlhšie, než je to nevyhnutné pre účely zberu údajov. Možno ich však uchovávať aj dlhšie, pokiaľ sú anonymné.
- Ľudia, ktorí majú vaše osobné údaje, vás musia priebežne informovať o tom, načo používajú vaše údaje, a pokiaľ je to možné, musia konať tak, aby okamžite vyhověli vašim prianiam týkajúcim sa vašich osobných údajov.
- Ľudia, ktorí majú vaše osobné údaje, majú povinnosť chrániť bezpečnosť a dôvernosť týchto údajov. Poskytovatelia telekomunikačných služieb sú povinní informovať vás, ak došlo k porušeniu bezpečnosti vašich údajov.

Čítajte viac: http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_data_protection_ENG.pdf

AKÉ MÁM PRÁVA PODĽA SMERNICE O OCHRANE OSOBNÝCH ÚDAJOV?

Máte právo:

- byť informovaný, ak nejaká osoba alebo firma má vaše osobné údaje vo svojich súboroch (webové stránky, databázy, poskytovatelia služieb, atď.)
- opraviť alebo vymazať svoje osobné údaje, ak sú neúplné alebo nesprávne
- byť plne informovaný a dať svoj súhlas, ak si internetová stránka želá uložiť alebo získať informácie z vášho počítača, alebo sledovať vás, keď ste on-line

- na dôvernú internetovú komunikáciu (napr. e-mail)
- byť informovaní, ak sa stratili, boli ukradnuté alebo inak sa zverejnili osobné údaje, ktoré mal poskytovateľ služieb, čo pravdepodobne negatívne ovplyvní vaše súkromie
- nedostávať nevyžiadané reklamy (spam)

This project is funded by the Fundamental Rights and
Citizenship programme of the European Union

CITIZENRIGHTS
A project by European Alternatives